

Afirmarea noului în viață este rezultatul unui proces complex de primenire prin luptă. Șolohov, ca artist, a înțeles că măreția și frumusețea epocilor de prefacere o dă *dramatismul* lor acut, în care caracterele, sentimentele și faptele oamenilor se reliefează cu o acuitate excepțională. În operele lui vom întâlni, deseori, situații pline de tensiune, conflicte ascuțite, descărcări incandescente de energii clocotitoare, dar toate acestea sînt înfățișate de scriitor în limitele realului existent, într-adevăr, în perioada revoluției, a războiului civil, în timpul colectivizării agriculturii sau în anii Marelui Război de Apărare a Patriei. Șolohov nu manifestă însă pasiune pentru scenele tari, pentru senzaționalul în sine¹. Acordînd senzaționalului, spectaculosului, locul pe care, de fapt, îl ocupă în viață, scriitorul lasă tot timpul cititorului senzația de autentic, iar autenticul și nu artificiile îi stimulează acestuia în cel mai înalt grad interesul. Mai mult, fiindcă în volumul II al romanului *Pămînt desțelenit* Șolohov n-a pus accentul pe elementele spectaculoase și a acordat atenția cuvenită faptelor cotidiene, aparent banale, el « a reușit nu numai să oglindească evenimentele cruciale, dar să spună atît de mult despre valoarea umană a comunistului, despre eroismul și măreția lui, despre modestia și înțelepciunea sa, despre curajul și cinstea lui »².

Experiența lui Șolohov în crearea situațiilor și caracterelor dramatice este folosită în dezbaterile problemelor de principiu, de orientare pentru literatura noastră actuală, fiind combătute tendințele spre un dramatism fals și dăunător³. Șolohov este citat alături de Shakespeare, Balzac, Tolstoi, a căror creație se caracterizează printr-un « adevărat și puternic dramatism ». Prin intensitatea pasională a sentimentelor, prin profunzimea ei semnificație general umană, *drama* lui Grigori Melehov se ridică pe aceeași treaptă cu a lui Othello, a lui Romeo și Julieta sau a Anei Karenina. Dramatismul este o trăsătură care nu poate lipsi literaturii realiste. Dramatismul creației marilor realiști se deosebește calitativ de falsul dramatism, cultivat de futuriști, dadaști, suprarealiști, și de toți decadenții care pun cu orice preț accentul pe efecte puternice, în fond artificiale, de natură exterioară⁴.

Șolohov a vrut și a reușit să surprindă oamenii, conștiința lor în momentele cruciale ale epocii noastre. Nu avea nevoie să improvizeze conflicte ascuțite, drame puternice, tragedii zguduitoare; revoluția și evenimentele declanșate de ea au oferit material inepuizabil talentului său. El nu urmărea prezentarea « fațadei », înregistrarea doar a victoriilor, nu tindea spre zugrăvirea fastuoasă, de paradă a bătăliilor epocale, ci redarea amplă a nașterii lumii noi, cucerită prin chin, singe și jertfă eroică. Prin sublima încercare cu forțele ostile aspirațiilor sale înalte, eroul comunist devine subiect de *tragedie* (Stokman, Bunciuc, Davidov, Nagulnov). « Tragedia lui Șolohov este demnă de Eshil, dar cunoaște o încheiere în spiritul lumii în care a apărut... »⁵. Prin realismul socialist, tragedia eroică din antichitate cunoaște o renaștere, o înflorire specifică în opera scriitorilor sovietici. Tragicul în noua literatură, și în special la Șolohov, este integrat într-o viziune epopeică⁶. Operele lui Gorki, Șolohov, Serafimovici, Fadeev, Furmanov etc. sînt

¹ Remus Luca, *Povestirile lui Șolohov*, « Viața Romînească », nr. 12, 1957, p. 208.

² Eugen Luca, *M. Șolohov: Pămînt desțelenit* (vol. II), « Contemporanul », 7 oct. 1960.

³ Eugenia Tudor, *Dramatismul autentic și efectele « tari »*, « Viața Romînească », nr. 10, 1958, p. 166.

⁴ *Ibidem*, p. 166.

⁵ H. Zaliș, *Izbinda umanismului*, « Știința tineretului », 2 nov. 1957.

⁶ Savin Bratu, *Spiritul de partid și cunoașterea vieții*, în volumul *Probleme actuale ale literaturii realist-socialiste*, ESPLA, 1960, p. 289.